

De roodkoekoek keert terug in Langezwaag

Drie gepassioneerde Friese hoenderfokkers slaagden er afgelopen jaar in om de verdwenen kleurslag roodkoekoek terug te fokken. En dat op de plek waar de bijzondere kleurslag ruim honderd jaar geleden voor het laatst werd gezien: in Langezwaag.

Joop Petter verhuisde in 1988 naar Langezwaag en schafte direct een aantal Friese hoenders aan. “Ik ben Fries en dus wilde ik Friese kippen. In 2004 las ik dat dit ras vroeger ook in de kleur roodkoekoek heeft bestaan en dat de kleurslag ruim honderd jaar geleden voor het laatst gezien is op een erf in Langezwaag.” Het fokschema dat tot de verdwenen kleurslag kon leiden, stond bij het bewuste artikel. Eerste stap was het kruisen van een roodpel en zwartkoekoek. En dat waren net de kleurslagen die Petter op dat moment had rondlopen. Hij besloot een poging te wagen.

Petter had de eieren net in de broedmachine liggen, toen collega-fokker Geert van den Berg uit Bontebok op bezoek kwam. “Joop vertelde mij dat hij met iets heel bijzonders bezig was. Ik had zelf net bezoek van een vos gehad en was alles kwijt. Ik fokte Friese hoenders in de kleurslag zilverpel en was daar, na jaren selectief fokken, heel ver mee. In één nacht was mijn levenswerk verwoest.” Motivatie om opnieuw te beginnen ontbrak, maar door de plannen van Petter begon het bij Van den Berg weer te kriebelen.

Dood spoor

Het eerste broedsel leverde kuikens in alle kleuren van de regenboog, behalve rood. Toen ze wat ouder werden, bleek het merendeel zwart. “In- en inzwart”, verduidelijkt Petter. “Maar qua type waren ze werkelijk fenomenaal”, voegt Van den Berg toe. Een collega-fokker met veel genetische kennis vertelde Petter dat de diepzwarte kleur een goed teken was, de kleur rood zit daarachter. De heren zaten dus op de goede weg. Bij de volgende generaties begon het er steeds meer op te lijken, maar na een aantal jaren liepen ze toch vast. “Het rode werd geel. Het fokschema kon niet kloppen. Meer rood konden we niet uit het ras zelf halen.” Volgens de Friese Hoender Club was de kleur roodkoekoek bij het Friese hoen onmogelijk. Petter: “Maar Geert en ik vonden dat, wanneer de kleur vroeger heeft bestaan, het ook mogelijk moet zijn de kleur terug te fokken.”

Petter besloot te experimenteren met het ‘inkruisen’ van een roodgestreepte Plymouth Rock, maar ook dat was geen succes. Inmiddels hadden ze een derde fokker enthousiast gekregen: de 24-jarige Harm Jan Brink uit De Veenhoop. Deze getalenteerde fokker besloot om een Friese koekoekhaan te kruisen met een rode Leghorn hen. Resultaat was een aantal rode dieren met vleeskleurige poten. Petter: “Dat is een teken dat de koekoekfactor erin zit. Op de koekoekkleurige na heeft een Friese hoender normaal gesproken namelijk altijd blauwe poten.” Petter en Van den Berg besloten ieder voor zich verder te fokken, zodat er verschillende bloedlijnen zouden ontstaan. De dieren van Brink bezorgden het project een enorme impuls. “De resultaten gingen met sprongen vooruit.” Petter kreeg een paar jaar later echter ongewenst bezoek van een steenmarter die vijftien van de beste kippen te pakken kreeg. Opnieuw fikse achterstand.

Vuurdoop

Na ruim tien jaar experimenteren en tegenslagen was het dit broedseizoen dan toch zover. Het laatste broedsel van Van den Berg bestond uit tien kuikens en alle tien waren roodkoekoek. “Als tien van de tien roodkoekoek zijn, dan kun je stellen dat de kleur terug is”, vinden de fokkers. Begin november presenteerden ze hun ‘levenswerk’ op de kleindiershow van de Gorredijkster kleindierverseniging. “De keurmeesters waren erg positief”, vertelt Petter trots. “Ze waren ook verbaasd over het feit dat we zover waren gekomen. Natuurlijk zijn we er nog niet; er moet best nog wat gebeuren. De kam kan beter en de verdeling van het patroon bij de haan laat nog te wensen over. Bovendien duikt de gele pootkleur, een erfenis van het inkruisen van de Rock Plymouth, af en toe nog op.”

Het volgende streven van de fokkers is de officiële erkenning van de kleur roodkoekoek. “Bij het laatste broedsel waren tien van de tien roodkoekoek. Toch kan dat nog steeds een toevalstreffer zijn. Pas wanneer uit alle broedsels één en dezelfde kleur komt, kun je stellen dat de stam stabiel is”, vindt Petter. Van den Berg vult aan: “Maar wij zijn nu al zo ver gekomen, dat ik er alle vertrouwen in heb dat ons dat ook gaat lukken.” De vorderingen van de Friese fokkers zijn te volgen op www.fryskehinnen.nl.

Friese hoen

Het Friese hoen is een middelgroot ras met twaalf erkende kleurslagen. De enkele kleuren zwart, wit, blauw, zandgeel, koekoek en zwartbont en in de gepelde kleurslagen roodbont, zilver-, goud-, rood-, geelwit- en citroenpel. De peltekening doet vanwege de ovale stippen denken aan een tarwekorrel, vandaar dat er in het Fries wordt gesproken over *weiten hinnen*. Het Friese hoen kent ook een

krielvariant, waarbij de kleurslag zandgeel ontbreekt. De koekoektekening wordt veroorzaakt door een zogenaamd verdunningsgen dat de kleuren streepvormig verdunt waardoor de strepen licht boogvormig dwars over de veer lopen. Kenmerkend voor de koekoektekening is verder dat de stippen geen scherpe aftekening vertonen. De lichte banden gaan dus geleidelijk over in donkere banden.